

Martin Vychopeň: „Chce-li stát otevřít advokátní spisy, pak chce naše soukromí, a na to právo nemá.“

eFocus

Rozhovor s předsedou České advokátní komory o domovních prohlídkách u advokátů anebo náhradě nákladů, pokud jde o bagatelní spory.

(Foto: ČAK)

Pane předsedo, začal bych relativně novou zprávou. Vrchní soud v Olomouci nedávno zhodnotil pokuty, které Komoře v případě domovních prohlídek u advokátů uložilo olomoucké vrchní státní zastupitelství, jako nezákonné. O co vlastně šlo?

„Stručně řečeno šlo o to, že Česká advokátní komora (ČAK) odmítla ve dvou případech trestního stíhání vydat bez náležitého soudního rozhodnutí státnímu zastupitelství požadované důkazy, a to listiny a počítače, které byly zajištěny v průběhu domovních prohlídek u advokátů, následně v souladu se zákonem zapečetěny a uloženy na ČAK. Aniž příslušný soud v této věci rozhodl, že orgány činné v trestním řízení mohou do těchto listin a počítačů nahlížet, státní zastupitelství nepostupovalo tak, jak mu ukládá trestní řád a občanský soudní řád, ale rovnou uložilo ČAK pokuty. Proti pokutám se ČAK bránila stížnostmi. Vrchní soud k podaným stížnostem obě rozhodnutí státního zastupitelství o pokutách zrušil a přisvědčil právnímu názoru ČAK. Podstata sporu byla v tom, že zákon, konkrétně trestní řád, ukládá tomu, kdo hodlá vykonat domovní prohlídku u advokáta doma, nebo v prostorách,

kde advokát vykonává advokacii, přizvat k takové prohlídce zástupce ČAK. Ten určuje, zda listina, do níž hodlá policie nahlédnout, obsahuje či neobsahuje skutečnosti, týkající se klientů, kteří s trestním stíháním nemají nic společného. Pokud je obsahují, do listiny (počítače apod.) nahlédnout nepovolí. Pak na žádost policie rozhodne soud. V konkrétním případě ale státní zástupce dospěl k názoru, že při prohlídce bydliště advokáta nebylo přítomnosti zástupce ČAK zapotřebí, neboť advokát vykonává advokacii pouze v sídle, zapsaném v matrice ČAK, zatímco jinde, např. v bydlišti nikoli, a nikdo nebyl oprávněn souhlas k nahlížení do spisů policii dávat či odmítat. To samozřejmě není pravda, neboť advokát vykonává jistě advokacii i např. v soudní budově, ve které obhájí svého klienta, aniž tam má zapsané své sídlo. Dodám, že ČAK podstoupila v zájmu ochrany práv klientů raději soudní přezkumné řízení, jak je v civilizovaných státech při střetu právních názorů a výklad ostatně běžné, než aby se podrobila uložené pokutě a neoprávněně vydala požadované věci.“

Znamená to tedy, že od teď se nemusí advokáti bát o dokumenty uschované doma?

„Každý advokát je při výkonu advokacie povinen postupovat s odbornou péčí. Pokud má dokumenty, listiny či datové nosiče doma, například za účelem přípravy na soudní řízení, které se bude konat následující den, je povinen učinit všechna potřebná opatření k dodržení zákonné povinnosti mlčenlivosti. K těmto opatřením patří i povinnost upozornit osoby, které domovní prohlídku u něho doma vykonávají, že jde o důkazy (data v počítači, listiny), na něž se tato povinnost mlčenlivosti vztahuje, a upozornit je také na nutnost zajistit přítomnost zástupce ČAK při této prohlídce. Nedodržení zákonných postupů ze strany orgánů činných v trestním řízení samozřejmě nelze předem ve všech případech vyloučit. Jen se obávám, při všeobecném laickém nadšení z dosavadního postupu represivních orgánů, aby dosavadní, velmi rozumná, potřebná právní úprava této problematiky, která je nezbytnou součástí ústavně zakotveného práva na spravedlivý proces, nebyla legislativně atakována.“

Jak vlastně můžou spory o průběh domovních prohlídek u advokátů skončit? Kdo bude mít podle Vás poslední slovo, může to dojít až k ÚS?

„Nelze to vyloučit, ale podobnými záležitostmi se už zabýval i ESLP, který přisvědčil tomu, že advokátní mlčenlivost je nezbytnou součástí spravedlivého procesu. Pokud by došlo k dalšímu narušování nebo opakování zásahů nebo snad dokonce ke změně či zrušení dosavadní právní úpravy, ČAK by nepochybně řízení před Ústavním soudem iniciovala.“

Nedávno jste prohlásil (v textu pro Lidové noviny, pozn. red.), že se státní zástupci snaží prolomit advokátní mlčenlivost. Mluvil jste také o tom, že by měly začít padat hlavy za nezákonné postupy policie a státního zastupitelství. Stojíte si za tímto vyjádřením? A neohrozí to například kooperaci mezi OČTŘ a advokáty a ve výsledku nepoškodí klienty?

„Trestní proces, stejně jako civilní proces, je právem řízený konflikt. Základním specifikem trestního procesu je to, že na jedné straně stojí stát, vybavený všemi svými represivními pravomocemi a prostředky, na druhé straně stojí občan v pozici obviněného či obžalovaného (což nutně nemusí vždy znamenat odsouzeného!), který je zastoupen pouze obhájcem, jenž má vlastně jen dva prostředky k provádění obhajoby – svoji odbornou erudici a povinnost mlčenlivosti. V řízení se snaží každá strana uspět, ale měla by tak činit, a to zejména v případě, jde-li o trestní proces a zástupce státu, zákonem předepsaným způsobem, přísným dodržováním všech, nejen procesních, právních předpisů. Poruší-li zástupce státu tyto předpisy, měla by se z toho vyvodit příslušná personální odpovědnost. Stále snad platí, že použití trestního práva je ultima ratio. V dané věci byla snaha o prolomení advokátní mlčenlivosti nezákonná. Pokud jde o dotaz na kooperaci mezi OČTŘ a advokátem – obhájcem, pak jednotlivý obhájce v konkrétním trestním řízení je protistranou OČTŘ a použití pojmu spolupráce je v této souvislosti nepřipadné. O zájmy klientů jde advokátovi vždy v první řadě. Spolupráce ČAK jako úřadu s trestní justicí se ale podle mého názoru klientů netýká – je v tomto smyslu institucionálně

standardní, v poslední době bylo dokonce uspořádáno společné školení advokátních koncipientů a čekatelů státních zastupitelství, spolupracujeme i se Soudcovskou unií a dalšími justičními složkami. Tady a teď problém nevidím.“

Ve zmíněném textu jste také prohlásil, že „bez větších pochybností lze tvrdit, že u nás probíhá otevřený konflikt mezi trestní justicí a politickou mocí.“ Máte další příklady?

„Česká advokátní komora není politickým subjektem. Na konflikt mezi trestní justicí a politickou mocí osobně usuzuji z informací, získaných především z mediálních zdrojů. A jak trefně poznamenal v jednom z nálezů Ústavní soud, tyto informace nemusí být vždy „úplně přesné“. Necítím žádnou potřebu se k tomu dále vyjadřovat. Každý umí číst.“

Opravdu situace dosahuje takové intenzity, že se k tomu musí vyjadřovat představitel samosprávné organizace?

Myslím, že mohu bez obav prohlásit, že ČAK ani já osobně necítím žádnou potřebu mediální pozornosti. ČAK je na státu nezávislá samosprávná organizace advokátů, zřízená zákonem. Advokacie je širší součástí justice a spravedlnost a právní stát si bez její existence nelze vůbec představit. Hlavním smyslem činnosti advokátů je zastupování jejich klientů a prosazování jejich oprávněných zájmů. K tomu jsou advokátům vytvořeny podmínky, především zákonem o advokacii a procesními předpisy. Od sametové revoluce nebyli ale advokáti ani ČAK konfrontováni s tak masivními a početnými zásahy do své činnosti a porušováními zmíněných zákonů, jako nyní. Navzdory obecnému přesvědčení se tyto zásahy nedotýkají jen advokátů, ale především, a to zdůrazňuji, jejich klientů, tedy občanů! Advokátní mlčenlivost je, světe zbož se, výsadou občanů!!! Procesní předpisy na ochranu advokátního tajemství totiž zaručují osobám, trestním stíháním advokáta či jiného jeho klienta nijak nedotčeným, to, že nezávislý soud přezkoumá, zda se policie či státní zástupci mohou v jejich věcech bez dalšího hrabat. Chce-li stát naše peníze, otevře nám peněženky daňovými povinnostmi. Na to má právo. Chce-li stát otevřít advokátní spisy, pak chce naše soukromí, a na to právo nemá. Co bude následovat? Prolomení lékařského tajemství? A pak zpovědního? Vzdají-li se občané výsady advokátního tajemství, ztratí spravedlnost a svobodu. Ujišťuji Vás, že to jsou, panečku, zcela jiné kategorie, než pravda a láska. Proto jsem považoval za nutné se veřejně ozvat.“

Jaký má Martin Vychopen pohled na plánovanou úpravu náhrad nákladů řízení a ohrožují výše zmíněná témata advokacii jako stav? Kompletní rozhovor naleznete v aktuálním čísle EPRAVO.CZ Digital

Nové číslo si můžete stáhnout zdarma vždy poslední středu v měsíci, a to ZDARMA na App Store a Google Play.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Půl roku po účinnosti novely stavebního zákona](#)
- [Rozhovor s Adamem Vojtěchem](#)
- [Video rozhovor s Danielou Kovářovou](#)
- [Video rozhovor s Martinem Maisnerem](#)
- [Video rozhovor s Monikou Novotnou](#)
- [Video rozhovor s Robertem Nerudou](#)
- [Video rozhovor s Michalem Vepřekem](#)
- [Video rozhovor s Robertem Němecem](#)
- [Video rozhovor s Michalem Hinkem](#)
- [Video rozhovor s Janem Pořízkem](#)
- [Video rozhovor s Martinem Nedelkou](#)